

ČIULBA ULBA SAKALAS

PETRO ZALANSKO
TAUTOSAKOS
IR ATSIMINIMŲ
RINKTINĖ

LIETUVOS
RAŠYTOJŲ
SĄJUNGOS
LEIDYKLA

Vilnius

TURINYS

PRATARMĖ ANTRAM LEIDIMUI

(D. Krištopaitė) / 5

PETRO ZALANSKO PASAULĖJAUTA IR APLINKA

(M. Liugaitė-Černiauskienė) / 11

PETRO ZALANSKO DAINŲ SAVITUMAS

(D. Krištopaitė) / 37

PETRO ZALANSKO DAINŲ MELODIJOS IR JŲ INTERPRETACIJA

(D. Kuzinienė) / 55

PETRAS ZALANSKAS – PASAKOTOJAS

(N. Vėlius) / 67

I. DAINUOJAMOJI TAUTOSAKA

DARBO DAINOS

Pauliai liūliai / 81

Mardasavas pakasavas / 82

Puvočiai, kasočiai / 82

Gėlelė – stambi žolelė / 83

Gulius gulius, kiaulalės / 83

Palšus ganiau jautelius / 84

Tai tykus bernelis /	84
Pjaukite, mergos /	85
Šilalin augo /	86
Vai tu aglala /	87
Oi tu kragždela /	88
Oi aš pjaunu rugelius /	89
Laiskis laiskis, saulala /	91
Jau vakaras, rūta žalioj /	92
Dar nejišaušo giedri dienešė /	93
Atlyja lietus /	95
Kad aš turėtau /	96
Kad aš turėtau /	97
Vai kytra kytra /	98
Ant maralių krantelio /	99

KALENDORINIŲ APEIGŲ DAINOS

To genelio genumas /	101
Vai šaliu šaliu, sieras sakašėli, pro mani /	102
Povelis povinėlis /	103
Už maralių, už mėlynų /	104
Oi an kalnelio stovėjo grūšėlė /	106

VESTUVINĖS DAINOS

Čiulba ulba sakalas /	107
Stov šyvas žirgelis pabalnotas /	108
Bėke, žirgele /	109
Kaip aš buvau mažas /	110
Šių tamsių nakteį /	111
Vai dū dū dū dū /	112
Jojo prijojo /	113
Šų nedėtėį per nedėtėį /	114
Vai motula motula /	116
Žvenk, žirgele, per maras plaukdamas /	118
Šų nakteį per nakteį /	118
Saulašė raudona /	120

- Ēk, sakalēte / 122
 Vai žydēk žydēk / 123
 Vai tu rūta rūta / 124
 Vai tu rūta rūta / 125
 Motula mano / 126
 Vēlyvi svotuliai / 126
 Sesula mano, sesula lelijēla / 127
 Ko sēdzi, Marula / 128
 Vai aš aisiu ton šalatēn / 129
 Nedēlios ankstujj rytelj / 131
 Brolaliai mano / 134
 Nedēlios rytų vai ir ankstujj / 135
 Pasipluko antetē ant marų / 136
 Vai tu girala, girala žalioji / 138
 Verkē sanas tėvužēlis / 138
 Šilalin augo žalia liepetē / 139
 Aš pasējau rūtetj / 140
 Vai tai dėkui motulai / 142
 Vai kur aš gēriau, uliavojau / 144
 Tai gardu gerca / 145
 Motula mano, širdela mano / 146
 Parveža martelj, pardundzina / 147
 Vai tu sakal sakale / 148
 Vai kolgi man negerti / 149
 Paukštuke lakštuke / 150
 Vai kur buvai, mergela / 151
 Mes mislinom, martetē – labai darbinykē / 152
 Kecino išduocia / 153
 Gražios mūs ponios svočios / 153
 Surinkom drūčekelēm tai zoposēlj / 155
 Mūs brolalis antaras, antaras / 155
 Gražūs brolaliai pasidabinj / 156
 Laukēm svotų / 156
 Gyrēsi svotas, kų jis bagotas / 157
 Vai ko ožukas bliauna / 158
 Svotai, svotai, svotai begēdziai / 160

- Gružyk, Dievuli, valnias dienas / 161
An kalno malūnėlis / 161
Per putino šakelas vanduo j nebėgo / 164
Dvejis trajis metelius pas bernelį buvau / 165

ŠEIMOS DAINOS

- Vai kaip aš buvau jauna mergetė / 167
Iš mažumėtės be motynėtės / 168
Prapuoliau, motula / 170
Gieda gaideliai ankstų rytelį / 171
Vai kaip aš buvau pas motynėtį / 172
Vai kaip aš buvau pas savo motulį / 173
Tu putine raudonasai / 174
Jau prapuošė mano dalia / 175
Pasėjau mėtėlį, pasėjau rūtelį / 176
Saulėtė raudona, artyn vakarėlis / 177

VAIKŲ DAINOS

- Aa aa dukrelių / 178
Ploju ploju kaciulį / 178
Busil, busil, ga ga ga / 179
Tupi žvirblis kamini / 179
Sukvietė žvirblis visų paukštelių / 180
Aš pasėjau žalią pupą / 181

JAUNIMO DAINOS

- Vai kai mes augom / 182
Vai noru noru miegelio / 183

MEILĖS DAINOS

- Žalioj girioj stadaėlis / 184
Po sodelį vaikščiojau / 185
Bernelis šokis, bernelis tokis / 186
Sopa galvetį – negaliu / 186
Saldzios uogėtės an vyšnių / 188

Oi dariau dariau lysvelas /	189
Stov an kalno sveklyčėtė /	190
Vai aš vakar vakarėlį /	191
Visi medžiai jau išsprogo /	192
Oi gėriau gėriau /	194
Trys seselės prie darželio /	196
Vilties žvaigždėlė nusileido /	197
Ant Ebros kranto, žaliaam pavėsy /	199

VAIŠIŲ DAINOS

Alaus alaus /	200
---------------	-----

KARINĖS-ISTORINĖS DAINOS

Ne bile lankoj dobilas augo /	201
Augin tėvelis vieną sūnelį /	203
Žalioj girioj medeliai /	204
Nedaug išgėriau /	206

DAINOS APIE GAMTĄ

Ajo merga viešu keliu /	207
-------------------------	-----

HUMORISTINĖS DAINOS

Kas bus, motula, kas bus /	208
----------------------------	-----

BALADĖS

Oi an kalnelio aukštojo /	209
Augo sode klevelis, klevelis /	210
Vaikščioj naštė po sodų /	212

SAVO KŪRYBOS DAINOS

Oi kad aš gertau dienų naktelį /	213
----------------------------------	-----

RELIGINĖS GIESMĖS

Dieve, gerausias Išganytojau /	215
Dieve Tėve Visagalis /	216

- Dėkui, gi dėkui, Jėzau maloningas / 216
Pribūk man, Jėzau, an padėjimo / 218
Marija, gražiausioj Panelė / 219
Mieliausioji Ponia mano / 221
Švenčiausia Pana, cūdaunas abroze / 222
O Marija, gink žmoniją / 224
Dieve aukščiausias, Dieve mieliausias / 225
O dūšia žmogaus nelabi / 227

R A U D O S

MIRUSIŲJŲ GARBSTYMO

Oi manas brole / 228

VESTUVIŲ VERKAVIMAI

- Vai koks gi gražus rūtelių daržatėlis / 229
Dėkui svoto kumelai ir tam šyvam kumeluku / 230
Išaik, tėvule, an dzidelio dvaralio / 231
Klegėj klegėj Veršių moterios / 232

II. P A S A K O J A M O J I T A U T O S A K A

PASAKOS APIE GYVŪNUS

- Pašinys meškos letenoje / 233
Vilkas ir duona / 234
Žalčio protas / 234

STEBUKLINĖS PASAKOS

Laimės ieškotojas / 235

PASAKOS-LEGENDOS

- Pinigai – smertis / 239
Žadėti pinigai / 241
„Gerai darai – sau, blogai darai – sau“ / 242
Laimingi marškiniai / 243

NOVELINĖS PASAKOS

- Katilas aukso sode / 245
Tėvo patarimas / 246
Likimo lemta mirtis / 247
Apkeisti vaikai / 248
Pavogtas jautis / 249

JUOKAI IR ANEKDOTAI

- Priešgyna moteris / 250
Košė iš kirvio / 252
Čigonas šienauja / 253
Ponas Gargačionas / 254
Čigono nušienauta pieva / 255
Kelionė į dangų / 256
Melagis piemuo / 258
Apie ilgaamžius žmones / 260
Užmiršta nuodėmė / 261
Apsuktos knygelės / 261

ETIOLOGINĖS SAKMĖS

- Moterų ir velnių galvos / 262
Dėl ko arklys nepriėda / 263
Petro nesusipratimas / 263

MITOLOGINĖS SAKMĖS

- Užkalbėta kunigo telyčia / 264
Išvaro gyvates / 265
Laumės kulia vandenį / 266
Ponas Tvardauskas / 266

PASAKOJIMAI

- Katės kerštas / 268
Gyvatė ir gimdyvė / 268

III. S M U L K I O J I T A U T O S A K A

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI / 270

MĮSLĖS / 272

NESUSIKALBĖJIMAI / 272

GARSŲ PAMĖGDŽIOJIMAI

Pempės pamėgdžiojimas / 273

Lakštingalos pamėgdžiojimas / 273

Vieversio pamėgdžiojimas ir erzinimas / 274

IV. E T N O G R A F I J A

Apie senovines šventes / 275

Apie išmaldą elgetoms / 294

Derliaus spėjimai ir burtai / 295

Kokia buvo seniau apranga / 300

Kaip seniau moterėlės kasdavo bulbes / 304

Kaip spėti oras / 305

Senovės žmonių gydymai be gydytojų / 308

APIE GANYMĄ

Piemenų pramogos / 325

Skerdžiaus triūbijimas / 325

Skerdžiaus botagas / 326

Apie karvių vardus / 327

Moterys moko skerdžių / 327

V. V A I Z D E L I A I

Apie Čepkelių raistus / 329

Psalmė apie Gudo šalies grožybes / 336

Apie šiltą pavasarį ir gražią gamtą / 346

VI. IŠ A U T O B I O G R A F I J O S

Mardasavo kaimas / 357

Zalanskų giminė / 358

Apie savo vaikystę / 360

Apie savo tėvulį brangiausią / 363

Vėl apie save / 365

Kaip aš verkiau savo Onulės / 369

Apie jauniausią dukrelę Marytę / 371

Zalanskas Petras atsisveikina su šiuo pasauliu / 376

Dar vienas dėdės Petro prašymas / 378

PAAIŠKINIMAI / 380

(D. Krištopaitė, D. Kuzinienė, N. Vėlius)

P. ZALANSKO DAINŲ ŽANRINĖ RODYKLĖ / 422

(D. Krištopaitė)

ŽODYNĖLIS / 431

(D. Krištopaitė)

SUTRUMPINIMAI / 441

ŽENKLAI / 443

.